

İSTANBUL, ÜSKÜDAR
HACI PAŞA HAMAMI

AKF.İST.H2

Tokat'lı Rüşen Küçük isminde birisi satın almıştır. Kendisi işletiyor. Hamamın kubbelerinin kurşunları yok olmuştur. Bu târih yâdigârının kurtarılması lâzımdır. Karşısındaki mektep çocuk kütüphanesi olmuştur. Camiin solundaki medrese de aslına uygun olmayarak tamir edilmiş, dersânesi **Kur'an Kursuna** tahsis edilmiştir. Odalardan birisi de gasilhâne (ölü yıkama yeri) yapılmıştır.

Kuzguncuk'ta dağ hamamı.

DAĞ HAMAMI

Bu tek hamam **İcadiye**'dedir. **Camekânı**, göbek taşı vardır. On kurşalıdır. **Üsküdar**'da vakıf olarak kalan tek hamamdır. **Kadir Çeçen** isminde birisi 750 liraya **Vakıflar Baş Müdürlüğü**'nden kiralamıştır. Günün muayyen saatlerinde erkekler ve kadınlar için açılıyor. Hiç bir yerinde yapıldığı tarihi ve yaptıranı gösteren bir kitâbe yoktur.

Bu hamam, **Şeyh-ül-İslâm Arif Hikmet Bey**'in gelir vakıfları arasındadır.

DOĞANCILAR HAMAMI

İsfendiyar oğulları sülâlesinden **Doğancıbaşı Hacı Ahmed Paşanın** yaptırdığı bu hamam **Üsküdar**'da, **Doğancılar**, diğer adıyla **Çakırcıbaşı Camiinden** aşağıya doğru inerken soldaki su maksiminin biraz aşağısındaydı.

Hadikat-ül-Cevâmî' sahibi bu hamamı şöyle yazar :

•Cami-i şerifin karşısındaki hamamı yaptıran **Hacı Ahmed Paşadır**.

Oradaki türbesinde gömülüdür. Sultan **III. Murad** zamanında bu hamam 993 tarihinde yapılp, yaptıranı bundan bir kaç sene sonra ölmüştür (6).

Sicill-i Osmânî sahibi hamamın 930 H. 1523 M. yılında yaptırıldığını söylüyor. İki tarih arasında 63 yıllık bir fark vardır.

Bu hamama **Nevşehirli İbrahim Paşa Şerefâbâd Kasrı** için getirttiği sudan hamamın biraz üstündeki maksimden su vermişti. Maksimin üstünde **Nedîm'in** 16 mısırâlık bir kitâbesi vardır. Hamam yıkılmış, yerinden yol geçmiştir. **Mir'at-ı İstanbul** sahibi hamamın kapısının üstünde şu iki tarih mısırânın yazıldığını söylüyor:

Şâd olub erkân-ı devlet dediler tarihini
Hacı Paşa hasbetenillâh yaptı bu güzel hammamı
993

شاد اولوب ارکان دولت دیدیلر تاریخینی
حاجی پاشا حسبہ اللہ یادی بوکوزل حامی
۹۹۳

Biz son mısırâ **Ebced** hesabına vurduk, 1083 rakamlarını çıkardık. Bizim bulduğumuz rakamla **Mir'at**'ın yazdığı yıl arasında 90 senelik bir fark vardır. Bizce bu tarih ya hamamın bir tamir tarihidir, veyahut **Mir'at** sahibi kitâbeyi yanlış kopye etmiştir. Üçüncü bir ihtimal kitâbenin kopye edilmeyen baş tarafında bir ta'miye bulunuyordu.

Aziz Hüdâî bu hamamda yıkanırđı. Ölümünden sonra kurnasının üstüne şu mısırâ yazılmıştır:

Edeble gir azizim Halvet-i pâk-i Hüdâyîdir!

Hacı Ahmed Paşa hamamını türbesinin yol aşırı karşısına yaptırmıştı. Paşa türbesini **Mimar Sinan'a** sağlığında yaptırmış ve akrabasından **Şemsi Ahmed Paşanın** hazırladığı şu tarih manzûmesini kapısının üzerine kazdırmıştır:

Şam Beylerbeyisi olan o nesl-i Hâlid
Kendi destiyle kodu türbesinin bünyâdın
Bilmek istersen anı Şemsi dedi tarihin
Dirler idi Hacı Ahmed Paşa anın âdın

Son mısırâ **Ebced** Hesabına vurulursa 984 rakamları çıkar ki, Paşa türbesini sağlığında bu tarihte yaptırmıştır. Kitâbeyi de **Şemsi Ahmed Paşa** ölümünden dört sene evvel yazmıştır.

(6) **Mir'at-ı İstanbul**, Sahife: 102.

HACI AHMED PAŞA KİMDİR?

İsfendiyar Oğullarından Kızıl Ahmed Paşanın sülâlesindedir. Enderun'dan çıkmış, çakırcabaşı, sonra büyük emir ahur, iki defa Konya valisi, Rumeli beylerbeyi, Şam valisi olmuştur. II. Selim'in ve III. Murad'ın nedîmiydi. 996 H. 1587 M. yılında ölmüştür. Yaşı 100'ü aşmışken, padişahla beraber ava giderdi (7).

Türbesini Mimar Sinan yapmıştır. Sinan'a nisbet edilen listelerde hamamı yoktur. Hadika sahibinin dediği gibi hamamını ölümünden üç yıl önce 993 H. 1585 M. yılında yaptırmış olması kabul edilebilir.

ESKİ HAMAM

Bu hamam Üsküdar'da eski adıyla İmrahor, yeni adıyla Doğançılar Caddesinde Damat İbrahim Paşa Çeşmesinin yol aşırı arkasındadır. Hamam çifttir. Kapısı çeşme tarafına açılan hamam erkeklerindir. Arkasında da kadınlar hamamı vardır. Erkekler hamamının camekân yeri iki kat ahşaptır. On dört kurnası, dört halveti ve göbek taşı vardır. Son zamanlarda mazotla işletilmeye başlanmıştır. Kadınlar hamamı da böyledir. Her gün ortalama 30-40 kişi yıkanır. Çift hamamı Said Bülbül isminde birisi 25 yıl önce Feridun isminde birisinden 40.000 liraya satın almıştır.

Hamam şimdi (Şifa Hamamı) ismini taşıyor.

HACI PAŞA HAMAMI

Bu hamam Doğançılarda, Doğançılar Camiinin karşısındaydı. Hamam 55 yıl önce faaldı. Kapısının üstünde şu kitâbe var idi:

«Şad olup erkân-ı devlet didiler tarihini

Hacı Paşa hasbeten lillâh yaptı bu güzel camii 993»

Tarih mısırâi Ebced hesabına vurulunca 993 rakamları çıkar. Bu altına da yazılmıştır. Hamam İsfendiyaroğulları sülâlesinden Doğançı Hacı Ahmed Paşa tarafından 993 H. 1585 M. yılında yapılmıştır. Bu hamamda

(7) Sicill-i Osmâni. Cild: 1, Sahife: 206.

Aziz Mahmut Hüdâi Efendinin yıkandığı kurna var idi. Bu halvet yalnız hastalara açılırdı. Kurnanın üstünde şu kitâbe okunurdu:

«Edeple gir azîzim halveti- pak-i Hüdâîdir.»
Hamam yıkılmış ve yok olmuştur.

KULELİ HAMAMI

Bu hamam, **Kuleli Askerî Lisesinin** içindedir. Tek kubbeli bu hamam 11 kurnalıdır. Subaylar ve öğretmenler için ayrı birer kısım vardır. Bu hamama **Cemal Tural** sonra **Cevdet Sunay Hamamı** adı verilmiştir.

KÜÇÜK HAMAM

Bu hamam **Kuzguncuk'da Meşruta Sokağında**dır. Büyük bir kubbe örter. Üç halveti, 14 kurnası vardır. Hiç bir yerinde yapıldığı tarihi ve yaptıranını gösteren bir kitâbe yoktur.

Hüsnîye isminde bir hanımın mülkü idi. Şimdi **Şevkiye** isminde bir hanımın tasarrufundadır. Yalnız kadınlar için her gün açıktır. Yapıldığı tarihi tesbit edemedik.

KÜÇÜK HAMAM - KULLUK HAMAMI

Bu çift hamam **Üsküdar'da, Mihrimah Camiinin** sokak aşırı sağında, köşe başındadır. Eskiden önünde dar bir sokak vardı. **Üsküdar** meydanı açılırken hamamın yüzü ve kapıları meydana çıkmıştır. **Evliyâ Çelebi Üsküdar'daki** hamamları saymaya bu hamamla başlamış ve kısaca şöyle yazmıştır:

«İskele çarşısında **Sultan Hamamı** (8).»

Yazma ve basma **Tezkiret-ül-Bünyân** ve **Tezkiret-ül-Ebniye**'lerde **Mimar Sinan**'ın yaptığı hamamlar arasında bu hamam yoktur. Hamam, **Mihrimah Sultan** adına yapılan camiin yol aşırı sağında, külliyenin içine girmiş gibidir. Adı da (**Sultan Hamamı**) olduğuna göre bu hamamın da o

(8) **Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi**. Cild: 1, Sahife: 476.